

Kaksin hartein kohti kolmatta vuosikymmentä

Pääkirjoitus

Petteri Impola & Liia-Maria Raippalinna

J@rgonialle vuosi 2022 on virstanpylväs. Tiedejournalin kahdeskymmenes vuosikerta näkee päivänvalon. Samalla alkuajoistaan lähtien avointa tieteellistä julkaisemista edistänyt verkkojulkaisu elää muutosten aikaa, kun allekirjoittaneet kaksi uutta päätoimittajaa aloittivat toimensa alkuvuodesta. Päätoimittajavaihdos ei sisällä dramatiikkaa, vaan on osoitus lehden toiminnan jatkuvuudesta.

Jo vuodesta 2018 *J@rgoniaa* luotsannut tutkijatohtori Matti Roitto luovutti ansaitusti päätoimittajapestinsä vuoden 2021 jälkimmäisen numeron jälkeen. Nyt ilmestyvän numeron myötä Roitto jättäytyy kokonaan pois toimituskunnasta. Roitton toimikaudella *J@rgonia* lisäsi näkyvyyttään ja tunnettavuuttaan, piti tiukasti kiinni tieteellisestä laadusta ja edisti monitieteisyyttä ennakkoluulottomasti, niin artikkelien, kirja-arvioiden kuin esimerkiksi kahden monialaisen teemanumeron muodossa. Samalla lehden vuosikertojen pituus kasvoi ja toimitus- ja kirjoittajakunta laajeni. Omia voimavarojaan säästelemättä Roitto kantoi harteillaan kasvavaa julkaisu- ja työmassaa ja rakensi ympärilleen kannustavaa ilmapiiriä. Kulisseissa Roitto piti vahvasti yllä tieteellisten lehtien edunvalvontaa sekä huolehti rajallisten akateemisten resurssien riittävydestä. Kiitämme Mattia suuresti!

Seuraavien noin kolmen vuoden ajan päätoimittajuuden jakavat väitöskirjatutkijat Petteri Impola ja Liia-Maria Raippalinna, jotka molemmat ovat jo vuosia olleet *J@rgonian* toimituskunnassa. Impolan pääasiallisena vastuualueena ovat historia-aiheisten tekstien päätoimittaminen. Väitöskirjassaan hän tutkii Ruotsin suurvalta-ajalla 1600-luvun Suomessa säätyihanteiden ja ammattiprivilegioiden reunamilla olleita epämuodollisia toimenkuvia. Impola on muutoinkin erikoistunut Pohjolan varhaismoderniin historiaan ja historiankirjoituksen historiaan olemalla mukana useissa tutkimushankkeissa.

Raippalinna vastaa erityisesti kulttuurin- ja perinteentutkimuksen alojen artikkeleista. Etnologian ja antropologian alan väitöskirjassaan hän tarkastelee ruokahävikin

vähentämistä ajankohtaisena kulttuurisena ilmiönä kestävyuden näkökulmasta. Hän on erikoistunut ruokaan, kuluttamiseen ja kestävyteen liittyviin teemoihin ja osallistuu mielellään ympäristökysymyksiä koskevaan tieteidenväliseen keskusteluun. Raippalinnalla on opintotaustaa myös muun muassa uskontotieteessä ja folkloristikassa. Sekä Impola että Raippalinnalla ovat väitöskirjaprosessiensa ehtopuolella ja tulevat (toivottavasti) väittelemään päätoimittajakautensa aikana.

Vahvistuva monitieteinen tulevaisuus

Kahden päätoimittajan valitsemisessa on osaltaan kyse edellisen päätoimittajan aikana lisääntyneen työmäärän jakamisesta kaksille harteille. Akateemisessa maailmassa kiire on kova ja resurssit rajalliset, joten vastuuta ja ajankäyttöä on hyvä tasata: toimitustyö on välillä kausiluontoista ja ryöpsähtelevää, mutta kahden päätoimittajan mallissa vähintään toinen päätoimittajista pystyy reagoimaan nopeastikin esimerkiksi kirjoittajilta tuleviin yhteydenottoihin. Lisäksi välillä on hyvä pysähtyä ja pohtia asioita yhdessä. Toivottavasti kahden päätoimittajan tahti näkyy positiivisesti kaikille toimitusprosessien osapuolille.

Kahden päätoimittajan mallin ensisijaisena syynä ovat kuitenkin konkreettisessa toimitustyössä esiin nousseet vaatimukset, joka juontavat juurensa julkaisun perusluonteessa olevaan monitieteisyyteen. *J@rgonia* on tarkoitettu laajasti ymmärtäen historiaa, kulttuureja ja perinnettä tutkivien akateemisten tutkijoiden julkaisukanavaksi, ja lehteen tarjotaan enenevässä määrin myös yhteiskuntatieteisiin ja taiteen- ja kirjallisuudentutkimukseen suuntautuneita tekstejä. Toimitustyö, alkaen toimitusprosessiin otettavien artikkeliehdotusten valinnasta, vaatii laajaa humanistista osaamista ja erilaisten teorioiden, menetelmien ja aineistojen ymmärtämistä. Jaettu päätoimittajuus merkitsee toisaalta vastuualueiden jakamista ja toisaalta tiivistä yhteistyötä, jota päätoimittajat tekevät toisiaan omalla erityisosaamisellaan tukien; toimitustyö on aina yhteisöllistä ja vaatii koko toimituskunnan arvokkaan panoksen.

Tiedejulkaisuissa kahden päätoimittajan hyödyntäminen ei ole kovin yleistä, mutta ei tavatontakaan. Esimerkiksi sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti *Janus* jakoi jo vuonna 2014 päätoimittajavastuun kahden eri oppiaineen kokeneille tutkijoille (Hiilamo & Satka 2014). Akateemisten työurien ja rahoituksen sirpaloituessa, resurssien hajautuessa, jaksamisen ongelmien lisääntyessä saattaa kyseinen käytäntö yleistyä lähivuosina eri tieteenaloilla. Kahden päätoimittajan malliin voi kannustaa myös tutkimusaiheiden laajentuminen ja erikoistuminen. Akateemisessa maailmassa on jo pitkään korostettu tieteiden välistä yhteistyötä. Samaan aikaan kun monitieteiset tutkimushankkeet ovat lisääntyneet ja tutkijat solmineet kontakteja yli tieteenalarajojen, tutkimusalat ovat kehittyneet sisäisesti yhä mosaiikkimaisemmiksi. Jo yhden tieteenalan sisällä toimiminen vaatii monenlaista tietotaitoa, monitieteisistä julkaisuista puhumattakaan.

J@rgonian monitieteisyys näkyy luonnollisesti myös sen toimittajakunnassa. Tästä syksystä alkaen lehdessä on toimittajia neljästä eri yliopistosta ja kuudelta eri oppialalta: Toimituksessa jatkavat Laura Ipatti (poliittinen historia, Turun yliopisto), Lauri Julkunen (historia, Jyväskylän yliopisto), Karolina Kouvola (uskontotiede, Helsingin yliopisto), Heikki Mikkonen (historia, Tampereen yliopisto) ja Annastiina

Mäkilä (kulttuurihistoria, Turun yliopisto). Lisäksi mukaan astuvat kesän jälkeen Heini Salonen Helsingin yliopiston ympäristö- ja taloustieteistä ja Ritva Larva Turun yliopiston kulttuurihistoriasta. Heidän panoksensa laajentaa entisestään *J@rgonian* monitieteistä osaamista. Tervetuloa mukaan!

Monitieteisyyden lisäksi *J@rgonian* tämänhetkistä toimituskuntaa luonnehtii se, että mukana on useita akateemiselta uravaiheeltaan nuorempia tutkijoita. Tämäkin on tiedepoliittinen valinta. Nuorten tutkijoiden edunvalvonta on keskeinen painopiste myös lehteä julkaisevan Historian ja etnologian laitoksen tutkijat ry:n toiminnassa. Toimitustyö antaa arvokasta kokemusta tieteellisestä kirjoittamisesta, julkaisemisesta ja yhteistyöstä ja auttaa kasvamaan sekä verkostoitumaan osaksi akateemista yhteisöä. Samaan aikaan on valitettava tosiasia, että läheskään kaikilla kokeneilla tutkijoilla, kuten professoreilla, ei ole yksinkertaisesti resursseja aikaa vievään tiedelehtien toimitustyöhön, jolloin työpanosta on järkeväkin hajauttaa läpi akateemisen hierarkian. Tärkein lähtökohta kuitenkin on, että tieteellinen laatu ja osaaminen syntyvät tekemällä ja paneutumalla, ei titteleillä. Vaikka toimituskunnassa on useampia urallaan nuorempia tutkijoita, julkaisemme tieteellisiä tekstejä kaikissa eri uravaiheissa olevilta tutkijoilta. *J@rgoniassa* ovat jatkossakin tervetulleita julkaisemaan niin väitöskirjantekijät kuin emerituksetkin.

Parhaimmillaan kahden päätoimittajan ideointikyky tulevana vuosina edesauttaa *J@rgonian* kehitystyötä. Ensisijaisena tavoitteena on ylläpitää ja kehittää kriittisesti lehden tieteellistä laatua ja sen jo vakiintunutta asemaa monitieteisenä historian ja kulttuurin- ja perinteentutkimuksen julkaisuna. Aika näyttää mitä muuta on tulossa. Kiistämättä pienen lehden etuja ovat notkeus ja mahdollisuus kokeilla myös uusia tapoja tehdä ja julkaista avointa ja vastuullista tiedettä.

Rauhanneuvotteluita, ärtymystä ja konferenssihuumaa

Nyt käsillä olevassa numerossa julkaistaan kaksi artikkelia, jotka molemmat edustavat poikkeuksellisesti historiantutkimusta. FT, dosentti Aino Katermaan artikkeli valottaa laajan empirian ja uusien näkökulmien avulla vuonna 1721 järjestettyjen Uudenkaupungin rauhanneuvotteluiden arkea. Rauhansopimus oli merkittävä, sillä vuosia jatkuneiden sotatoimien ja suomalaisia kurittaneen venäläismiehityksen eli isonvihan jälkeen Suomen alue palasi pääosin takaisin Ruotsin valtakunnan yhteyteen. Katermaan artikkeli on ajankohtainen hiljattain vietettyjen Uudenkaupungin rauhan 300-vuotisjuhlallisuuksien myötä, samalla kun se on ensimmäinen kattava tutkimus rauhanneuvotteluiden konkreettisesta etenemisestä, erityisesti olosuhteiden näkökulmasta. Aiemmin on selvitetty rauhan poliittisia ulottuvuuksia, mutta neuvotteluiden käytännön järjestelyjä ja ruotsalaisten ja venäläisten neuvottelijoiden ajallisia, tilallisia ja sosiaalisia ympäristöjä ei ole ennen tutkittu vastaavalla tarkkuudella. Usein vain poliittiset päätökset ja sotilaalliset seuraukset päättyvät historiankirjoihin, vaikka niiden taustalla on aina niin ihmisten välistä kemiaa kuin luonnonolosuhteidenkin asettamia ehtoja.

Kulttuurihistorian väitöskirjatutkija Satu Sorvalin artikkeli selvittää ärtymyksen ilmaisemisen motiiveja ja merkityksiä suomalaisissa sanoma- ja aikakauslehdissä 1800-luvun lopulla. Artikkeli liittyy viime vuosina tutkimusalaan vallanneeseen

tunteiden historiaan tuoden samalla uutta näkökulmaa perinteiseen lehdistöhistoriaan. Sorvalin tarkasti rajattu mutta laaja otanta ärtymyksen kaltaisista tunneilmaisista lehtiartikkeleissa ja yleisönosastokirjoituksissa kertoo niin kirjoittajien itsensä kuin ennen kaikkea laajemmin aikalaisten käsityksistä ja tavoista ilmaista mielipahaa ja jopa suoranaista raivoa. Sorvali osoittaa, että aikalaiskontekstia mukailleen myös lehtikirjoittelussa arvostettiin ärtymyksen kaltaisten tunteiden hillintää mutta toisaalta etenkin yleisönosastokirjoittelussa voitiin kirjoittaa aggressiivisiakin vihaisuuden ilmaisuja. Erityisesti omaa ja yhteisön kunniaa puolustettiin kiivaasti, vaikka ihanteellisesti jokaisen tuli olla vastuussa omista tunteistaan.

Etnologian väitöskirjatutkija Mari Säisän kirjoittama konferenssiraportti kertoo seikkaperäisesti Islannissa kesäkuussa 2022 järjestetystä etnologien ja folkloristien pohjoismaisesta konferenssista. Kuvatessaan, kuinka korona vaikutukset näkyivät konferenssissa sekä tapahtumana että tieteellisenä antina, raportti tuo kiinnostavasti ja konkreettisesti esiin yhteiskunnallisten mullistusten vaikutusta tutkimukseen ja sen tekemiseen.

Lisäksi numero sisältää kuusi tarkkanäköistä kirja-arviota, jotka käsittelevät monitieteisesti useista eri teemoja. Toivotamme innostavia lukuhetkiä!

Kutsu *J@rgonian* kesän 2023 numeroon tähtääville artikkeleille ja niiden abstrakteille aukeaa jälleen syyskuussa ja kirja-arvioiden tekijöitä haetaan lokakuussa. Tästä vakiintuneesta vuosikierrosta huolimatta, haluamme muistuttaa, että *J@rgoniaan* voi ehdottaa niin artikkeleita kuin muitakin tieteellisiä tekstejä joustavasti ympäri vuoden ottamalla yhteyttä päätoimittajiin.

Päätoimittaja, FM, Suomen historian väitöskirjatutkija, projektitutkija, Petteri Impola, historian ja etnologian laitos, Jyväskylän yliopisto.

Päätoimittaja, FM, etnologian väitöskirjatutkija Liia-Maria Raippalinna, historian ja etnologian laitos, Jyväskylän yliopisto.

Kirjallisuus

Hiilamo, Heikki & Mirja Satka. 2014. Päätoimittajien paikalta. *Janus: sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti* 22:1, 1–2, <https://journal.fi/janus/article/view/51153> [Haettu 18.8.2022].